

Raport z badania oceny zajęć dydaktycznych OZD przeprowadzonej na Wydziale Nauk Historycznych w roku akademickim 2023/24

A. Informacja wstępne:

1. Podstawa prawna sporządzenia raportu: **Uchwała Nr 45 Senatu UMK z dnia 24 października 2023 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia i Organizacji Pracy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (Biuletyn Prawny UMK z 2023 r., poz. 378, z późn. zm.)**
2. Opis celu i zakres raportu : badanie jakości kształcenia na uniwersytecie- w oparciu o ankiety studenckie przeprowadzone na Wydziale Nauk Historycznych
3. Okres badawczy: *rok akademicki 2023/24*
4. Narzędzia badawcze : *ankiety studencie*
5. Zmienne –

B. Wyniki badań ankietowych:

1. Dane podstawowe:

a) liczba udostępnionych ankiet: 10902

b) liczba wypełnionych ankiet: 2528

2. Zwrotność ankiet w danym okresie badawczym:

LP.	KLUCZOWE PARAMETRY OCENY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH	DANE JEDNOSTKI
1	Zwrotność dla jednostki: wartość w % - odsetek respondentów	23,19
2	Zwrotność dla jednostki: zmiana procentowa względem poprzedniego pomiaru - <u>wzrost/bez zmian/spadek</u>	-9,59 %
3	Zwrotność dla jednostki względem UMK - <u>powyżej/tak samo/poniżej</u>	39,36
4	Zwrotność dla jednostki względem wartości pożądanej: 20% (rok 2023) - <u>powyżej/tak samo/poniżej</u>	15,95

3. Średnia ocena dla jednostki:

LP.	KLUCZOWE PARAMETRY OCENY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH	DANE JEDNOSTKI
5	Średnia ocena dla jednostki: wartość - średnia ocena	4,67
6	Średnia ocena dla jednostki: zmiana procentowa względem poprzedniego pomiaru - <u>wzrost/bez zmian/spadek</u>	2,19 %
7	Średnia ocena dla jednostki względem UMK - <u>powyżej/tak samo/poniżej</u>	-0,43
8	Średnia ocena dla jednostki względem wartości pożądanej: 4,65 (rok 2023) - <u>powyżej/tak samo/poniżej</u>	0,43

4. Porównanie wyników ankiet w odniesieniu do trzech ostatnich pomiarów:

Czynnik/ rok akademicki	2023/2024	2022/2023	2021/2022	2021/2020
Zwrotność	23,19%	25,65%	24,47%	27,43%
Ogólna ocena zajęć	4,67	4,57	4,67	4,71
Ocena prowadzącego	4,71	4,61	4,7	4,73
Ocena osiągniętych efektów uczenia	4,63	4,49	4,62	4,67
Prowadzący był zawsze przygotowany do zajęć	4,73	4,67	4,74	4,77
Prowadzący efektywnie wykorzystywał czas przeznaczony na zajęcia	4,62	4,52	4,61	4,66
Prowadzący wykazywał właściwy poziom kultury osobistej	4,77	4,72	4,79	4,82
Prowadzący był dostępny dla studentów na konsultacjach	4,75	4,71	4,73	4,78
Program zajęć zawarty w sylabusie został w całości zrealizowany	4,63	4,59	4,68	4,71
Zajęcia zostały zrealizowane w sposób jasny i zrozumiały	4,57			
Zostałem/ zostałam oceniona zgodnie z kryteriami zdefiniowanymi w sylabusie przedmiotu	4,73			
To były wartościowe zajęcia	bd	4,41	4,57	4,63
Treść zajęć i sposób ich prowadzenia umożliwiły osiągnięcie zawartych w sylabusie efektów uczenia się	4,6	4,48	4,62	4,68

5. Ocena zajęć dydaktycznych w poszczególnych katedrach:

Katedra/ Jednostka	2023/2024	2022/2023	2021/2022	2020/21
Katedra Historii Starożytnej i Bizancjum, Instytut Historii i Archiwistyki	4,72	4,68	4,68	4,78
Katedra Historii Wojskowej, Instytut Historii i Archiwistyki	4,56	4,76	4,89	4,71
Katedra Archiwistyki i Zarządzania Dokumentacją, Instytut Historii i Archiwistyki	4,76	4,63	4,75	4,78
Katedra Historii XIX – XX Wieku i Historii Najnowszej, Instytut Historii i Archiwistyki	4,6	4,63	4,7	4,55
Katedra Historii Średniowiecza i Nauk Pomocniczych Historii, Instytut Historii i Archiwistyki	4,76	4,6	4,62	4,72
Katedra Historii Skandynawii i Europy Środkowo- Wschodniej, Instytut Historii i Archiwistyki	4,73	4,59	4,66	4,82
Katedra Historii Nowożytnej i Edytorstwa Źródeł, Instytut Historii i Archiwistyki	4,63	4,48	4,74	4,69
Katedra Metodologii, Dydaktyki i Historii Kultury, Instytut Historii i Archiwistyki	4,57	4,38	4,78	4,7
Katedra Średniowiecza i Czasów Nowożytnych, Instytut Archeologii	4,71	4,73	4,72	4,8
Katedra Archeologii Środowiskowej i Paleoekologii Człowieka, Instytut Archeologii	4,67	4,53	4,64	4,64
Katedra Prahistorii, Instytut Archeologii	4,83	4,53	4,59	4,83
Katedra Starożytności i Wczesnego Średniowiecza, Instytut Archeologii	4,7	4,68	4,52	4,6

6. Dziesięciu najwyżej ocenionych nauczycieli akademickich, którzy spełniają dwa kryteria: 20% zwrotności i minimum 20 wypełnionych kwestionariuszy:

L.p.	Dane pracownika	Katedra/Jednostka	Średnia ocen	Zwrotność odpowiedzi
1.	dr Gawinecka-Woźniak Magda	Katedra Historii Skandynawii i Europy Środkowo-Wschodniej, Instytut Historii i Archiwistyki	5,00	26,19%
2.	dr hab.Grygiel Michał	Katedra Prahistorii, Instytut Archeologii	5,00	22,81%
3.	prof. dr hab. Józwiak Sławomir	Katedra Historii Średniowiecza i Nauk Pomocniczych Historii, Instytut Historii i Archiwistyki	4,99	30,11%
4.	dr Orłowska Justyna	Katedra Prahistorii, Instytut Archeologii	4,97	24,69%

5.	dr Bartnicka Alicja	Katedra Historii Wojskowej, Instytut Historii i Archiwistyki	4,97	52,07%
6.	dr hab. Appel Hanna	Katedra Historii Starożytnej i Bizancjum, Instytut Historii i Archiwistyki	4,96	22,62%
7.	dr hab. Jabłońska Marlena	Katedra Archiwistyki i Zarządzania Dokumentacją, Instytut Historii i Archiwistyki	4,94	25,12%
8.	prof. dr hab. Musiał Danuta	Katedra Historii Starożytnej i Bizancjum, Instytut Historii i Archiwistyki	4,90	26,62%
9.	dr hab. Ciechanowski Hadrian	Katedra Metodologii, Dydaktyki i Historii Kultury, Instytut Historii i Archiwistyki	4,89	30,68%
10.	prof. dr hab. Kempa Tomasz	Katedra Historii Skandynawii i Europy Środkowo-Wschodniej, Instytut Historii i Archiwistyki	4,89	26,67%

7. Analiza wyników ankiet:

a) poziom zwrotności ankiet – niższy poziom zwrotności ankiet może być spowodowany tym, iż studenci nie wierzą w dużą ich sprawczość.

b) wyniki pomiaru w odniesieniu do trzech wcześniejszych lat – tendencja spadkowa w porównaniu do lat poprzednich. W roku 2020/21 wysoki wynik, znaczny spadek w roku następnym. W roku 2022/23 wzrost, w roku 2023/24 spadek.

C. Komentarze

1. Liczba komentarzy

Komentarze	Ocena niska: 1 - 2,99	Ocena przeciętna: 3 - 3,99	Ocena wysoka: 4 - 5
Jawne	23	18	323
Ukryte	17	8	21

2. Analiza komentarzy

a) Elementy praktyki dydaktycznej docenione przez studentów:

Studenci w komentarzach docenili innowacyjnej metody dydaktyczne, takie jak spotkania z ekspertami, pokazy fragmentów filmów historycznych czy wycieczki tematyczne i zajęcia w plenerze organizowane przez prowadzących. Wśród pozytywnych komentarzy pojawił się dobór różnych źródeł: „Bardzo podobały mi się również zajęcia dotyczące ogłoszeń matrymonialnych, ponieważ pokazały, że ludzie w tamtych czasach też byli ludźmi a nie tylko pewnego rodzaju pomnikami” czy „Świetny wykład, prowadzony z pasją i zwracający uwagę na rzeczy, które dotychczas wydawały by się wcale nie tak ważne. Pokazujący, że historia to nie tylko wojny, ale też koncepcje, idee, słowa, pojęcia. Że szczególnie ważne jest wczucie się w

tych ludzi, których życie się bada. Że bez zrozumienia kim byli, co myśleli i dlaczego, nie możemy analizować i zrozumieć ich dziejów.”

Inny głos, który pokazuje jak istotne dla studentów jest motywowanie ich do samodzielnej pracy: „Bardzo ciekawa formuła prowadzenia ćwiczeń. Ponieważ wiele informacji trzeba było znaleźć na własną rękę, łatwiej było dzięki temu przyswoić materiał. Ćwiczenia zachęciły mnie również do bardziej nieszablonowego myślenia oraz wyjścia poza sferę literatury przedmiotu.” Ponadto studenci ocenili prowadzących zarówno przez pryzmat zajęć jak i podejścia do uczestników zajęć. Pojawiły się więc głosy, że zajęcia prowadzone były w sposób profesjonalny, ciekawy, inspirujący, wykorzystano interesujące metody, pojawiły się niebanalne tematy a zajęcia prowadzone były w sposób przystępny. Wykłady były rzeczowe i zwarte, „świetne zajęcia: praktyczne i motywujące do nauki”, „prawdziwy wzór dla formuły ćwiczeniowej”, prowadzone z pasją. Przyjazna atmosfera na zajęciach dająca studentom możliwość samodzielnej pracy. W komentarzach studenci zwracali uwagę również na wysoką kulturę osobistą prowadzących, kompetentną i umiejącą przekazać tę wiedzę. Studenci w swoich ocenach dostrzegali: wysoką empatię prowadzącego. Pojawiły się takie przymioty jak: przyjazna, sympatyczna, serdeczna.. „Prowadzący pełen wigoru i humoru”. „Pani doktor to fenomen”.

b) Wskazane przez studentów bieżące problemy wymagające działań naprawczych:

- Jakie były najczęstsze krytyczne uwagi?
Krytyczne uwagi dotyczyły osobistych poglądów pracowników na tematy polityczne, Prowadzący nawiązują do obecnej sytuacji politycznej w sposób sugerujący zapatrywania polityczne. Zdarzyły się komentarze o charakterze obyczajowym, niekulturalne zachowanie, przerywanie studentom w trakcie wypowiedzi. Pojawiły się zarzuty o braku obecności na zajęciach, nieinformowanie o odwoływaniu dyżurów. Co do samych zajęć studenci zwracali uwagę na niejasne zasady oceniania, faworyzowanie, nieprzyjazną formę zajęć.
- Czy powtarzają się kategorie problemów, a jeżeli tak, to jakie?
Wśród powtarzających się kategorii problemów pojawiają się te dotyczące poglądów o charakterze politycznych i obyczajowym wygłaszane na zajęciach. W porównaniu z latami poprzednimi zjawisko to jednak występowało na mniejszą skalę. Kwestie wymagające natychmiastowej reakcji były rozwiązywane od razu – przeprowadzono rozmowy z pracownikami, których zachowania uznano za nieprzystające do etyki akademickiej.

D. Rekomendacje i działania usprawniające:

1. Zrealizowane w ciągu ostatniego roku:

- Ile przedmiotów/programów studiów zostało przeanalizowanych, zmienionych (w jakim zakresie) w wyniku negatywnych komentarzy studentów?
W IHiA, w odniesieniu do jednego przedmiotu podjęto działania polegające na zmianie prowadzącego i rozmowie dyscyplinującej z negatywnie ocenionym wykładowcą. W drugim przypadku, w odniesieniu do grupy zajęć, podjęto rozmowy o koncepcji prowadzenia zajęć i planach zmierzających do wprowadzenia zmian. W okresie przejściowym wprowadzono cykl zajęć fakultatywnych, warsztatów i wykładów adresowanych do osób zainteresowanych podnoszeniem swoich kompetencji, wiedzy i umiejętności poza programem studiów.
W IA w odpowiedzi na zgłaszane przez studentów uwagi dotyczące programu studiów II st. rozpoczęto i wprowadzono zmiany, które całkowicie przemodelowały jego strukturę i treści.
- Jakie kroki podjęto w celu poprawy efektywności organizacji zajęć (np. zmiana godzin, formy zajęć)?

Na wniosek studentów złożony na piśmie i po analizie ankiet został zmieniony prowadzący zajęcia. Ograniczono liczbę okienek w planie zajęć i na wniosek studentów, w miarę możliwości, pozostawiono piątek dniem wolnym. W IHiA na sztywno wyznaczono czas i godzinę dyżurów. Podczas posiedzeń rad dyscyplin wskazano na potrzebę dostosowania formy zajęć do ich tematyki ale również oczekiwań studentów stawiając przede wszystkim na ich praktyczny wymiar (szczególnie w czasie ćwiczeń i konwersatoriów).

- Jakie zmiany wprowadzono w harmonogramie zajęć lub organizacji pracy na wydziale w odpowiedzi na uwagi studentów?

Kwestie dostępności pracowników na dyżurach były omawiane podczas rad dyscyplin, wszyscy pracownicy zostali uczuleni na to jak ważny jest czas konsultacji i bezpośredniego kontaktu z osobą studiującą. Wyznaczono czas i godziny dyżurów a informacje te są publikowane na stronach instytutów.

- Jakie były wyniki działań na rzecz zwiększenia zwrotności ankiet? Czy działania takie jak współpraca z samorządem studenckim i wykorzystanie mediów społecznościowych przyniosły zauważalne efekty?

Pracownicy zostali poinformowani o tym, żeby pod koniec zajęć przypominać studentom o możliwości wypełnienia ankiety, informacja została wysłana do studentów poprzez usosmail, wykorzystano wydziałową stronę na FB. Odbyły się spotkania Prodziekan ds. Kształcenia i Spraw Studenckich z przedstawicielami poszczególnych kierunków. Prodziekan w tej kwestii blisko współpracuje z WRSS, która również swoimi kanałami przypomina osobom studiującym o możliwości oceny zajęć. Pomimo podjętych działań odnotowujemy niższą zwrotność ankiet niż rok wcześniej. Obserwujemy również, iż Studenci częściej spotykają się z Prodziekan w trakcie dyżurów informując ją na bieżąco o zaistniałych sytuacjach czy problemach związanych z organizacją zajęć czy relacjami z prowadzącymi. Można zatem wysnuć wniosek, iż oczekują oni podjęcia szybkich działań.

- Jakie konkretne działania podjęto i jakie wyniki uzyskano w obszarze promocji Wydziału?

Na WNH została wyznaczona koordynatorka ds. promocji. Jest nią pracownica dziekanatu p. mgr Izabela Kujawska. W działania promocyjne udało się zaangażować większą liczbę pracowników naukowych niż w latach ubiegłych. Skupiono się przede wszystkim na relacjach bezpośrednich ze szkołami średnimi. Wskazać tu można wykłady otwarte prowadzone cyklicznie przez dr Alicję Bartnicką, które przyciągają do CH setki uczniów i ich opiekunów, i które również skutkują wyjazdami Pani Doktor do szkół w regionie. Wymienić można również wykłady popularno-naukowe dr. Michała Targowskiego oraz wystąpienia zapraszanych gości z Polski i zagranicy. W sumie w wykładach w roku ak. 2023/24 udział wzięło ponad 1200 uczniów. Dużym sukcesem okazał się projekt „Gadające podręczniki”, w ramach którego nasi wykładowcy, autorzy podręczników szkolnych do nauki historii wyjeżdżają do szkół z wykładami popularno-naukowymi. Jest to świetna okazja do promocji WNH i spotkania naukowca z uczniami korzystającymi z podręczników jego autorstwa. Projekt ten będzie kontynuowany w kolejnych latach. Nasi wykładowcy odwiedzili m.in. Mogilno, Brodnicę, Włocławek, Golub-Dobrzyń, Wrześnię oraz szkoły w Toruniu. Tego typu spotkania sprzyjają nawiązaniu bliższych relacji z samą szkołą i umożliwiły podpisanie kilku porozumień o współpracy. Ważnym wydarzeniem, które zostało wykorzystane promocyjnie ale było adresowane do społeczności WNH był Dzień z Pracodawcą, który odbył się w CH 7.11.2023 r. Nasi studenci mieli okazję porozmawiać o swojej zawodowej przyszłości z przedstawicielami firm i instytucji z regionu, posłuchać o losach absolwentów i zapoznać się z ofertą Biura Karier UMK. Innym wydarzeniem adresowanym do wspólnoty WNH a wykorzystanym promocyjnie była organizacja strefy relaksu w Instytucie Archeologii. Wspólne miejsce sprzyja dziś integracji i wytchnieniu w przerwach pomiędzy zajęciami. W roku ak. 2023/24 studenci i wykładowcy zaangażowali się również w cykliczne imprezy, takie jak dni otwarte na UMK

(6.03.2024 r. „Dzień na WNH” pod hasłem "Stąd trafisz wszędzie!". Wydarzenie zorganizował Dział Promocji i Komunikacji UMK we współpracy z Wydziałami. Na WNH odbyły się wówczas 3 wykłady popularno-naukowe dla uczniów, łącznie wzięło w nich udział około 500 uczniów) oraz dni otwarte na WNH (16 i 17.04.2024 r. Drzwi Otwarte i Dni Nordyckie, pod hasłem „Kierunek Skandynawia”. Dwudniowa, duża impreza współfinansowana przez Instytutu Arni Magnussona w Reykjaviku. W ramach wydarzenia odbyło się 16 wykładów, 7 warsztatów, 4 spotkania autorskie, wystawa fotografii, czytanie poezji, koncert i pokaz filmu. W wydarzeniu wzięło udział 600 zapisanych osób). Wydział posiada konta na: YouTube (268 subskrybentów, łącznie opublikowano 68 filmów w tym 10 nagranych wykładów, liczne filmy promocyjne oraz rollki), Instagramie (630 obserwujących), Facebooku (3,5 tys. Polubieni i 3,9 tys. Obserwujących) oraz TikToku (110 obserwujących). Informacje o wydarzeniach WNH publikowane są na w/w mediach ale również stronie internetowej www.wnh.umk.pl.

L.p.	Rekomendacja*	Podjęte działania	Poziom realizacji	Efekty i rezultaty (także powody niezrealizowania)
1.	Doskonalenie jakości prowadzonych zajęć	Przekazanie raportu kierownikom katedr z prośbą o większą staranność prowadzenia zajęć, kulturę, dostępność na dyżurach	Zrealizowana / w trakcie realizacji / niezrealizowana	komponenty zarówno dotyczące zajęć jak i prowadzących wzrosły co przełożyło się na wyższą średnią jednostki
2.	Podtrzymanie zwrotności ankiet	Informowanie studentów drogą mailową, na FB, w trakcie rozmów z Prodziekan o możliwości wyrażenia swej opinii w ankietach;	Zrealizowana / w trakcie realizacji / niezrealizowana	Spadek zwrotności ankiet przy jednoczesnej większej liczbie studentów, którzy swoje niezadowolenie wyrażali w trakcie dyżurów Pani Prodziekan. W trakcie spotkań z Prodziekan studenci zwracali uwagę na brak wiary w sprawczość ankiet
3.	Podnoszenie kwalifikacji dydaktycznych nauczycieli akademickich	Informowanie pracowników o możliwościach uczestnictwa w szkoleniach m.in. z kompetencji miękkich, szkoleniu z pełnomocnikiem ds. bezpieczeństwa	Zrealizowana / w trakcie realizacji / niezrealizowana	Część pracowników uczestniczyła w spotkaniach o potrzebach osób z niepełnosprawnościami. Opiekunowie praktyk uczestniczyli w spotkaniu z pełnomocnikiem ds. bezpieczeństwa Zwiększenie świadomości pracowników i opiekunów praktyk: prawa i obowiązki w przypadku sytuacji niecodziennych
4.	Rzetelne podejście do hospitacji	Informowanie Dyrektorów Instytutów o konieczności regularnego hospitowania zajęć dydaktycznych i częstsze hospitowanie zajęć nauczycieli akademickich, które zostały najniżej ocenione	Zrealizowana/w trakcie realizacji/ niezrealizowana	Brak zrozumienia ze strony kierowników katedr co do idei hospitacji.

*W razie potrzeby dodać kolejne wiersze.

2. zaplanowane do realizacji w kolejnym roku:

Lp.	Rekomendacja*	Działanie	Osoby odpowiedzialne	Planowany termin realizacji
1.	Wprowadzanie zmian w programach studiów <i>na kierunkach: studia skandynawsko-bałtyckie, historia spec. nauczycielska, archiwistyka i zarządzanie dokumentacją</i>	Nowe	SSB: dr P. Pranke H. spec. N: dr hab. M. Strzelecka, prof. UMK AiZD: prof. dr hab. WK Roman	Zmiany w programach studiów zostaną wprowadzone od 1.10.2025
2.	Wysłanie informacji do pracowników z prośbą o zachęcanie studentów do wypełniania ankiet podczas ostatnich zajęć (w przypadku zakończonej oceny studentów)	Kontynuowane	Kierownik Dziekanatu WNH Pracownicy Dziekanatu WNH	Koniec stycznia 2025 Czerwiec 2025
3.	Uświadamianie studentów, że rzetelnie wypełniona ankieta jest szansą na wypowiedzenie własnej opinii i daje możliwość zaproponowania zmian	Kontynuowane	WRSS Prodziekan ds. kształcenia i spraw studenckich Koordynator Jakości Kształcenia Wszyscy pracownicy Wydziału	Koniec czerwca 2025
4.	Podwyższenie oceny jednostki – utrzymanie wysokiego poziomu nauczania.	Kontynuowane	Kierownicy Katedr Prodziekan ds. kształcenia i spraw studenckich Koordynator Jakości Kształcenia	Grudzień 2024

*W razie potrzeby dodać kolejne wiersze.

E. Wnioski końcowe (syntetyczne przedstawienie wniosków wynikających z OZD)

1. Całościowe podsumowanie wyników ankiet i komentarzy:

Zwrotność ankiet wyniosła 23,19%. Jest to ciągle niewystarczająca grupa badawcza do wyciągnięcia daleko idących wniosków. Spadek zwrotność najprawdopodobniej spowodowany jest brakiem wiary studentów w realny wpływ ankiet na zmianę oraz pojawiająca się potrzeba szybkiego reagowania. Wszystkie inne komponenty oceny uległy poprawie.

2. Wskazanie kluczowych parametrów oceny zajęć dydaktycznych:
Kluczowym parametrem oceny jest merytoryczny poziom zajęć i ten pozostaje na wysokim poziomie.
3. Wskazanie najważniejszych zalet i atutów dotyczących jakości kształcenia:
Studenci wskazywali jako zalety zajęć profesjonalne przygotowanie prowadzących, ich wyczerpującą wiedzę a także przyjazną atmosferę podczas zajęć.
4. Wskazanie największych trudności i problemów wymagające szczególnej uwagi, wskazanie przyczyn ich występowania, planowanych środków zaradczych:
Największym problemem do rozwiązania pozostaje zwiększenie zwrotności ankiet. Być może dobrym kierunkiem zmian byłyby zmiany systemowe polegające na zmniejszeniu liczby pytań i takie ich sformułowanie by były bardziej czytelne. Nauczyciele akademicki na pewno bardziej zaangażowałiby się w promocję ankiet gdyby uwzględniali one również ich oceny i dawały szansę na ew. ustosunkowanie się do ocen. Być może również należy pomyśleć o jakiejś formie nagradzania najbardziej zaangażowanych studentów lub kierunków. Należy kontynuować informowanie studentów o możliwości wypełniania ankiet, współpracę z WRSS oraz zachęcanie prowadzących do promocji tego narzędzia oceny. Komentarze negatywne występują w pojedynczych przypadkach a czasem jest to jedyna opinia na temat zajęć, co należy traktować jako wyraz pewnych antypatii albo poczucia krzywdy. Wszystkie negatywne oceny są przez nas analizowane i w konkretnych przypadkach wyjaśniane.

Dziekan
Wydziału Nauk Historycznych

prof. dr hab. Waldemar Rozyński